

על יחוסו

בדבר יחוסו של רבינו יש בנותן טעם להביא מש"כ בעצמו, במאמר לשקלים פ"ו מביא מהר"ל מפראג, כאשר כתב הגאון גור ארי' זללה"ה כו' ומסיים ודפח"ח זכותו יגן לעמוד לי ולזרעי כי מזרעו קאתינא, עכ"ל.

וכנראה שלזה התכוון אחיו הג"ר משולם בהקדמתו לספרו עיקר תויו"ט שכותב וגם הלום ראיתי אחרי רואי בכתבי הקודש אחי וראשי הגאון האמיתי מו"ה יצחק אייזיק הכהן זצלה"ה, בא' המקומות ה' עליו יד ה' ובנה תפוחי זהב וכו' דמזרעי' קאתינא, ואבינו הרב ז"ל ה' מתילד דור שביעי מהגאון מהר"ל מפראג, ועיי"ש שמעתיק לשונו הנ"ל.

וקורבתו לה"ג ר' יוסף יואל היילפרין אב"ד אוסטרהא (עיי' הערה 32) אינו מובן, ולא ה' אב"ד אוסטרהא רק אב"ד סטעפן, וצ"ל דר' צבי הירש אשכנזי ה' חתן ר' יוסף יואל היילפרין נכד המקובל ר' יואל היילפרין אב"ד אוסטרהא, וזקינו של רבינו הג"ר בצלאל הכהן אב"ד אוסטרהא בן הסמיכת חכמים ה' חתן המקובל ר' יואל זצ"ל.

חלקים של הספר

בענין ספריו העמיק והרחיב שם בגורל הכתבים ובתוכנם, ובעמ' קנ"ז שמפרט שם תוכן החלק השני של ס' ברית כהנת עולם, כותב בסוף, השלמה למאמר בית תפלה, ואינו מצוי שם בחלק שני, רק בהודעה ורשימה שפרסמו בא"י וכמו שכותב שם בעמ' קס, והועתק בשלימות שם בהיכל הבעש"ט עמ' קמ"ד, קעא-ב', ק"ע, והבן.

אודות החלק שלישי כותב שם בעמ' קסא, וכאן אנו מגיעים למהדורא השלישית של ס' בכ"ע שאז ניתוסף חלק שלישי להספר, המובן מדבריו שנדפס אז גם שני חלקים הראשונים, ועיי' שם הערה 37, אבל מתוכן הספר נראה שנדפס רק חלק זה לבד.

בתוכן התשובות שנדפסו בס' 'זכרון כהונה' כותב בעמ' קסה, תשובה ג' היא לכאורה התשובה האחרונה בענין התרת שבועה שכוללת ל' דפים ותוכנה שוה, ואינו מובן, דלהלן שם כתב, תשובה י' בענין התרת שבועה בדף יג, וגם אין תוכנה שוה דמיירי בהיתר עגונות, וצ"ל תשובה ג' בענין היתר עגונה שכולל ל' דפים היא לכאורה התשובה האחרונה שכולל ל' דפים בנדפס.

בגליון שם עמ' צ"ג הע' 14 מציין להמאמר וכותב, ראה בארוכה תולדותיו בגליונו "ברית הקבלה", וצ"ל "מקבלה ואילך" [ברית כהונת עולם].

יונתן בנימין כוכינגר

בענין סוד מרע ועשה טוב ואמירת לשם יחוד

בענין סוד מרע ועשה טוב, שסידר וערך מערכה מול מערכה בגליון כ-כא, ובפרק זורעים אל הקוצים? מעתיק אריכות דבריו של הרה"ק ר' צבי אלימלך מדינוב בהקדמת ספרו "דרך פיקודיך" ותוכן הדברים דאי אפשר לאדם שיעשה תורה ומצוות בעודו מלוכלך בעבירות דנותן עיי"ז כח להסט"א אלא דלפ"ז הגע עצמך שיפטר האדם מתפלה וקר"ש, ולכן מתרץ דעיקר התשובה היא החרטה באמת על מה שעשה עד היום וקודם התפלה יהרהר בתשובה ושוב לא יהי' נקרא רשע ויקבל תורתו ומצוותיו לפני היוצר כל, ע"ש.

ויש להוסיף מס' 'ויאל משה' (מאמר ישוב א"י סי' מ"ז) שלא נחה דעתו בכך, וכותב שעדיין לא העלה ארוכה עיי' עצה זו, וז"ל והנה סגנון דבריו ז"ל הוא להקל עלינו שאין צורך להמתין על התעניתים וסיגופים אלא סגי בהקבלה אמיתית עד שיעיד עליו יודע תעלומות, שלדעתו ז"ל יוכל האדם לבא לידי מדה זו בכל עת ובכל שעה, אבל בעו"ה לפי שפלות דורינו היא דרך קצרה וארוכה, דודאי מחשבה וקבלה אמיתית כ"כ שיתאמת לפני יוצרינו מקור האמת ויעיד עליו סגי בזמן קצר, ואם באמת מגיעין הדברים לנקודה הפנימית שבלב עד שיודע תעלומות חדרי לבבו יעיד על אותה הנקודה הרי זה לב טהור, שרגע אחת מלב טהור כזה יקר וחשוב מהכל עד אין שיעור וערך, אבל בעו"ה ארכה לנו השעה ולא הגענו לידי מדה זו כו'.

ומיידב דאמנם בהקדמת ספרו 'אגרא דכלה' שם כתב דינא רפיא וז"ל והנה לא נעלם מאמר הנביא נירו לכם ניר כו' עכ"ז כך היא דרכה של תשובה מדאורייתא בביטול בעלמא סגי עד אשר יאיר אליו השי"ת ברחמים עיי' עסק התורה והיא תלמדהו דעת ותבונה לתקן מדותיו באבה רבה, וזה נרמז בפ' מי פתי יסיר הנה היינו כשהפתי רוצה לשוב בתשובה אזי יסור הנה ותלמדהו התורה דעת עכ"ל, ובזה מבורר שאם עכ"פ יש לו איזה הרהור תשובה אף שעדיין אין לו דעת אף להבין מה היא תשובה שלימה וחרטה באמת לאמיתו מ"מ יעסוק בתורה ומצוות הרבה וזה ישפיע עליו לעשות תשובה יותר.

ואח"כ יכניס לתוך הקודש ועי' שם באריכות בשער השמיני).

לכן בתשובתו אודות לשם יחוד, לא ביאר כה'אור לישרים' שהיא עצה כנגד הסט"א, אלא מרחיב הדיבור אך ורק בכוונת ובחיות המצוות, ושע"י אמירתו יתעורר באמת לה"עשה טוב", וכגון במצות תפילין יחשוב קודם הנחתן הכי הם חתיכת עץ חלילה שמניחם כך? הלא יש בהם איזו פרשיות כתובים, ומה כתוב בהם, הלא מבואר שם יחודו ואחדותו יתברך ועי"ז יבא לידי יראתו ואהבתו, שהן שני גדיפין שיהיו המצוות פרוצות לעילא, וביותר ויותר מי שיודע לכוון בפנימיות ובשורש של כל מצוה, וזה שרוצה לאהבה את ד' ומייגע עצמו ע"ז כאשר יוכל, והוא למיעוט ערכו בשורש נשמתו או עונותיו הטו שאינו יכול להגיע לידי אהבה ויראה, יועיל לו התקשרות לאותן שעושין המצוות כראוי ולכוון בכל מצוה כאשר יוכל ועל המותר יבקש מד' שיהי' חשוב ומקובל כאלו קיים אותה בכל כוונתו, אבל אם אינו מייגע עצמו כלל לזה לא יועיל לו אמירתו.

אמנם בספר 'דברי יחזקאל' (שור"ת סי' ד) כשמציין לדברי הסידורו של שבת דאפי' הוא איש פשוט ואינו יודע עד כמה הדברים מגיעים כי הוא למעלה מהשגתו עכ"ז אם הוא מכין לעשות רצון אביו שבשמים באמת הוא רצוי לפניו יתברך, מסיים ע"ז: וכל ישראל אומרים לשם יחוד כו' רשאים כל הרוצים לשוב באמת אפי' אנשים פשוטים לאמרה, ומי שאינו רוצה לשוב ח"ו עליו נאמר ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חוקי.

ונכד ה'בני יששכר' בס' 'תפארת בני' (בפ' אמור בפסוק ונתן לכהן את הקודש) מביא ששמע אביו הרה"ק בעל ה'שם שלמה' ממונקאטש ממחנתו הרה"ק ר' נתן דוד משערלאווצי, שהעצה שיעשה הכל לשם ד' לבדו בלי קבלת פרס, וא"כ שכר המצוה הוא להקב"ה, וכדקיי"ל המוכר שט"ח לחבירו וחזר ומחלו מחול וה"נ כאן שאנו נותנין השכר להקב"ה לא יוכלו הם ליגע בטענת שעבוד לומר כי נמכר שכר המצוה בעד העונות כי כבר נמחל השכר, וטוב תתן אותו השכר להקב"ה מתתן אותו לאחרים, ועפ"ז פי' השם שלמה הפסוק והובא אל הכהן דא קוב"ה שיתן השכר להקב"ה, והדרכי תשובה פי' עד"ז הפסוק ונתן לכהן את הקודש ולא יחללו וגו'.

ובפ' שופטים מביא תי' זקינו ב'דרך פקודיך' וכותב ועוד יש בזה כי באמת כי אם ימתין מלעשות תורה ומצות עד שיתקן חטאתיו, הנה טרם שילמוד ויתפלל לד' כראוי לא ידע מה צריך לתקן, ונדמה

ומפרש עפ"ז מה שאומרים ודרך תשובה הורית, דאף שאין בכוחו לעשות תשובה שלימה מקוצר דעתו והשגתו, מ"מ הורה לנו הקב"ה לילך בדרך תשובה שאם יש לו איזה הרהור תשובה זהו הדרך שיוכל להביא אח"כ לידי תשובה שלימה, ובאמת אם זוכה אח"כ לעשות אח"כ תשובה כראוי ואף אם כרגע אחרונה קודם מיתתו יחזור הכל אל הקדושה ובס' ישמח משה כתב בפ' תצא או' ז' במה שאמרו חז"ל מתוך שלא לשמה בא לשמה, שבאמת מה שנעשה שלא לשמה שורה הסט"א רק אח"כ כשבא לשמה הוחזר הכל.

ובספה"ק 'אור לישרים' נתן עצה ע"י אמירת לשם יחוד שזה תקנה שלא יחטפו הסט"א המצוות דקיי"ל מצוות צריכות כוונה, ואף למ"ד אין צריכות כוונה אם אומר בפ"י שאינו רוצה לצאת בו כלל ממילא אין להם מה לחטוף, ועי' בתפלה למשה קאפיטל מה בפסוק אומר אני מעשי למלך וגו'.

ומחדש לאמר, ואף שהנוב"י פליג על אמירת לשם יחוד מ"מ אנו רואים שנתן הסכמה חמה על אותן הדרושים שבס' אור לישרים וכתב עליו שהוא בעצמו שמע מפיו דברים מתוקים ונכנסים בלב השומע להלהיב הלבבות ליר"ש, ושם באותו הספר בדרוש הראשון כתב הטעם הנ"ל על אמירת לשם יחוד, ונראה דאחר שאמר טעם זה קבלה ממנו אלא שעכ"פ צריך לכוין דעתו לידע מה הוא אומר באמירת לשם יחוד, (וכדברי האור לישרים כתב באריכות החיד"א בס' שמחת הרגל על רות בלימוד ב'), ע"כ. וכבר הקדימו בזה הגאון בעל קול ארי', עי' ספר קצה המטה על ספר מטה אפרים סי' תקפ"ה סק"ט. ועי' עוד באריכות בס' תולדות קול ארי' קי-קיג ובהוספות שם. וכ"כ בס' ברית אבות סי' ז' ס"ק ח' עי"ש.

ואולי יש להוסיף דהרה"ק ר' חיים מטשערנאוויץ שמחמיר מאד בספריו לגרש הרע תחלה ואח"כ לקדש עצמו, ואם אינו יודע להסיר הרע מתחלה לא יהא לו עסק עמהם כי מגרעות נתן לבית להכניס את הקדושה אל תוך הפסולת, וכמאמר חז"ל רשעים מלאים חרטות ואע"פ כן אינם עושים הטוב כי תיכף בהגיע אליהם הארה של ניצוץ החרטה נתבטל תיכף בהמשכות ותאוות רעות והרהורי הלב שדעתו ולבבו ממולא מהם (וכמצויין שם סדורו של שבת שורש א ענף ג עלה ה; דבחי"ב דרוש ד פרק א מאמר יא, ועוד בס' שער התפלה בפתח השער, ושלכן סידר כל הספר הנ"ל איך להתנהג ולהפריש את הרע ולטהר את הדרגא התחתונה מכל הקוצים הסובבים אותה

לסור מדרך הרע ולשוב עליהם, כמו שבזמנינו שתקפו הגלות ונתמעטו הלכבות ואין אתנו יודע עד מה כי נחלשו שכלנו ומוחינו אע"פ כן אין לנו להתיימש תורה ותפלה ע"ש.

ובס' 'אור ישע' לחתנו הרה"ק ר' אשר ישעי' מראפשיץ זי"ע, מובא מה שאמר בנוסח הקידוש תחלה למקראי קודש זכר ליציאת מצרים, דאל יאמר האדם כשיגיע יום השבת, האיך יתפלל ויקדש כיון שלא עשה תשובה עדיין על עוונותיו, כי אדרבא כשבא לישראל קיום המצות שבת קודש, מצוה שבא על ידך אל תחמיצנה, וקיום המצוה יעמוד לך שתעורר בלבך קדושת העבודה האמיתית שתעשה תשובה.

והנה התחלת כח ההתעוררות הי' ביציאת מצרים, דאע"פ שבמצרים הי' משועבדים לפרעה בגוף ונפש בלי שום התעוררות של תשובה כלל עד שנתעוררו ע"י יציאת מצרים וקבלו עליהם קדושת ליל פסח ואחר שקבלו בתחלה בא להם כח התעוררות לתשובה על חטאתם ובכל עת ויום יותר ויותר, וזהו שאנו אומרים תחלה למקראי קודש, היינו שבתחלה יקרא קודש לעצמו ר"ל אע"פ שעדיין לא תיקן חטאו ולא שב כראוי, עכ"ז יתחיל ויעשה דברי קדושה כנ"ל, זכר ליציאת מצרים דאע"פ שלא עשינו תשובה אעפ"כ התחילו תיכף בדברים שבקדושה, וע"י עוד בס' זרע קודש (פ' בא בד"ה א"י זכור את) שכותב הרה"ק ר' נפתלי מראפשיץ בנוסח הנ"ל, דסגולת שבת הוא כנס דיצי"מ דברגע אחת יכולים לצאת מס"א לסטרא דקדושה.

בגליון שם עמ' סא-סג מביא פי' על פסוק שוא לכם משכימי קום מאחרי שבת, ששוא לעבוד את ד' להקדים הקום ועשה ולאחר השב ואל תעשה, ויש שינויים בשם אומרו, דבס' מבשר צדק מביאו בשם הרה"ק ר' יחיאל מיכל מהורודנא, ובספרי הרה"ק ר' משה אליקים בריעה מקאזניץ מביאו בשם הרה"ק ר' מיכל מזלאטשוב, ולעומת זה בס' זרע קודש מביאו בשם אביו הרה"ק ר' מענדל מלינסק, ובס' שפת אמת (ברעזאן) מביאו מחותן זקינו הרה"ק ר' נפתלי מראפשיץ זצ"ל. ובס' 'אמרי יהודה' לבנו הרה"ק ר' לייביש היילפרין מציין לס' אביו הנ"ל, וכותב שאמרו בשם חותנו הוא זקני הרה"ק ר' אשר ישעי' מראפשיץ זצ"ל ולי העיר כלום והוא פלא.

ויש להוסיף, דהרה"ק ר' צבי אלימלך מדינוב מביא אימרא זו בשם הרה"ק ר' מענדל'ע מלינסק, בס' לקוטי מהרצ"א (סי' קס"ה) כותב וז"ל אם בחקתי תלכו, היינו חוקות שתקנתי לך לילך מדריגה אחר מדריגה הי' תחלה להיות סור מרע ואח"כ ועשה טוב

לו כי צדיק הוא כבר, ובפרט שעשה תשובה קצת, ואשר חטא לא יזכור כלל, אך כשיתחיל ללמוד אז יתעורר על כמה שעשה ועיות כל ימיו, כגודע בספה"ק מתלמידי בעש"ט זי"ע שהיא כמו שמרים העומדים ביין וכאשר ירצה לסננן, אז יתעורר הפסולת ביותר, כן הוא כשרוצים ללמוד מעתה ולעשות מצות ד' כראוי אז יתעורר בלבו כדי להזכירהו להתחרט ולשוב אל ד' כראוי, על כל מה שעשה עד הנה, וזהו משאחז"ל המאור שבה מחזירו למוטב היינו התורה הקדושה שילמוד עי"ז שיזכור מה שעיות וחטא מקודם מאיר עיניו ומחזירו למוטב שידע על מה לשוב בתשובה ולא יהי צדיק בעיניו בטעות, וזהו שי"ל שאנו מתפללים בתפלת י"ח השיבנו אבינו לתורתך (ועי"ז שנלמד תורתך) וקרבתנו מלכנו לעבודתך והחזירנו בתשובה שלימה לפניך (נדע מה שפגמנו ולחזור בתשובה לשוב לעבודתך) כנז'.

והקדימו בבחינה זה הרה"ק ר' נפתלי מראפשיץ זי"ע, שכותב בס' זרע קודש (לפסח על הגדה ד"ה עי"ל בעבר הנהר) ועד"ז אומרים השיבנו וגו' ולכאורה כיון שהברכה זו נתקן על התשובה הי' להתחיל תיכף בבקשתנו על התשובה, רק שא"א לבוא לשלימות התשובה תיכף, רק מתחלה צריך ללמוד הרבה ולעבוד עבודתו ית"ש ואח"כ יכול לבא לתשובה שלימה ולכן מתחילין בבקשה על התורה ועל העבודה, וכ"כ בפ' בא (ד"ה ובמדרש החודש הזה) ולזה תקנו קדמונינו השיבנו אבינו לתורתך זהו התחלת התשובה, אח"כ וקרבתנו מלכנו לעבודתך עבודה זוהי תפלה וקיום המצות כדרך עול אדון על עבדו, ואח"כ יכול לבא לתשובה שלימה כמ"ש והחזירנו בתשובה שלימה לפניך, ומי שרוצה להפוך הסדר הנ"ל א"א שיבא לתשובה שלימה ויתחדש בקרבו רוח נכון, וע"י עוד מש"כ בלקוטים בד"ה יכול מר"ת וגו' (ומתאים למה שכותב בשמו בס' רביד הזהב, דהפתח כחודו של מחט היינו שיתפלל בכל יום השיבנו אבינו גו' עי' גליון כ"ב עמ' מד).

ובס' 'זרע יעקב' - לבנו הרה"ק ר' יעקב ממעליץ זי"ע (פ' יתרו), מביא ממנו משל נאה דבימים קדמונים כשנחלש אחד ח"ו צוה הרופאים ליתן לו תיכף רפואה ששייך לאותו חולאת ולא היו משגיחים אולי יחליש יותר מחמת הרפואות ההם שמזיקים על שאר איברי הגוף, לכן נחלש החולה יותר, אבל בזמן הזה השכילו הרופאים ליתן לו בתחלה דברים המחזיקים את הגוף ואח"כ נותנים לו הרפואות ששייך לאותו חולאת, והנמשל מובן דלכן ציוו הצדיקים בזמן הזה לקבל עליו עול תורה ומצות כי המה מן הדברים המחזיקים הגוף והנשמה, והתורה הקדושה ידריכו

פוחת והולך להיות הולך בסור מרע העיקר להיות הולך עכל"ק, ה' יעזור שנזכה לזה.

ישראל גולד

בענין סור מרע ועשה טוב - מה קודם למה?
לכבוד מערכת היכל הבעש"ט

בגליון כ"א כתב הרב ישראל דנדרוביץ במאמרו הנפלא 'סור מרע ועשה טוב - מה קודם למה', לבאר שנחלקו בענין זה ב"ש וב"ה, וברצוני לציין כמה דעות.

(א) ע"י דברות קודש מכ"ק מרן אדמו"ר מבעלזא שליט"א ס"ג פרשת וישלח תשנ"ז, שציין שלדעת הזוהר נחלקו בזה משה רבינו ע"ה ודוד המלך ע"ה, וז"ל הזוהר (ח"א קמח, א): תרין אינין הוי דאמרי קומה ה', משה ודוד, משה אמר קומה ה' ויפוצו אויביך [פירוש: שהתפלל על הכנעת ההתנגדות דקדושה], ודוד אמר קומה ה' למנוחתך אתה וארון עזיך [פירוש: שהתפלל רק על הרמת קרן הקדושה], וע"ש בפירוש מתוק מדבש.

(ב) עוד כתב במאמר הנ"ל דשיטת ב"ש שצריך להקדים סור מרע ושיטת ב"ה שצריך להקדים עשה טוב, אבל ע"י בשם משמואל בחוקתי תרע"ד ד"ה במדרש וזכרתי, והמדייק שם יראה לכאורה היפך הנ"ל דשיטת ב"ש צריך להקדים קודם עשה טוב ושיטת ב"ה שצריך להקדים קודם סורע מרע, ועי"ע בשם משמואל בראשית, וישמח ישראל פרשת החודש אות ד', ושם במאורן של ישראל פרשת נצבים אות ב'.

יוסף חיים הערצאג
ירושלים עיה"ק

מחיאת כפים וריקוד בשבת

על מה שכתב הרב גדלי' אבערלאנדער על מחיאת כפים וריקוד בשבת, הנני להעתיק מה שהובא בסוף סידור תפלה שפת אמת, ליקוטי יהודה (מהרה"ח ר"ל פיינא זצ"ל נכד כ"ק בעל האמרי אמת מגור זצוק"ל) מנחה עש"ק, קבלש"ק, ליל שב"ק, עמ' תנו, מובא בשם אא"ז מרן החי' הרי"ם זצ"ל שאמר: כתוב בקהלת (ג, ד) ועת רקוד בלי למ"ד וכולם המנויים שם כתוב בלמ"ד והי' צריך לכתוב ועת לרקוד ואמר בזה"ל: עת רקוד שמתרקד מאיליו (עס טאנצט זיך אליין).

[ובספר 'עני בן פחמא' או"ח סי' ו' כתוב: כאשר למדתי בילדותי אצל הגה"צ מוה"ר ישראל יהושע

משא"כ אם אינו סר מרע ומשתדל תחלה לעשיית המצוה זה אינו כפי החוקות שחקק הש"י וע"ז אמר הנביא נירו לכם ניר, ואל תזרעו אל הקוצים, ובדרך הזה שמעתי משם כבוד הרב הגאון הזקן האבד"ק ליסקא זצוק"ל פ"י הפסוק שוא לכם משכימי קו"ם (היינו משכימים ומקדימים הקו"ם ועשה) מאחרי שב"ת (היינו מאחרים הש"ב ואל תעשה) הסדר הזה הוא שוא היינו בחנם, ועפ"ז יש לפרש בכאן אם בחקותי תלכו סדר החקיקות שרשמתי וחקקתי לכם והוא ואת מצותי תשמרו, שמירה הוא בל"ת, ועשית"ם אותם, במצות עש"ה, וע"כ הוא מדה כנגד מדה ונתתי גשמיכם בעת"ם כו' עיי"ש.

יונתן בנימין בוכינגער

דעתו הברורה של הרה"ק רבי אהרן מקארלין
זי"ע בענין עש"ט לפני סו"מ

כשהעתיק הרב י. דנדרוביץ במאמרו 'סור מרע ועשה טוב - מה קודם למה' (בגליון כ') דעתם הברורה והפסקנית של רועי החסידות ראשי אלפי ישראל שעשה טוב לפני סור מרע, הושמטה דעתו הברורה של אדמו"ר רבי אהרן מקארלין שנרפסה בסוף ספר בית אהרן, ליקוטים, דברי התחזקות מאדמו"ר ז"ל, בעניני תשובה מועתק ממש כלשונו הקדוש (דף קמו): אין אונזער ערך טייטשן מיר סור מרע על ידי ועשה טוב, אז מיא ציהט ארויף אויף זיך קדושה ווערט מען ממילא אוועק גיצויגען פון שלעכץ אזוי האב איך מקבל גיוועזין פון אונזירע עלטערין פון גרויסע צדיקים! (וע"ע ספה"ק תולדות אדם מרבי יהושע מאוסטרובא זי"ע, זמירות שבת, משוך חסדך ליודעך, בענין הנ"ל).

21/08/2018

תמיהה בדברי השפת אמת בשם החי' הרי"ם
בענין סור מרע ועשה טוב

ע"י בשפ"א בשם החי' הרי"ם, חנוכה תרנ"ד שהדרך זו עשה טוב לפני סור מרע (וגם בשפתי צדיק בשם החי' הרי"ם, ויחי אות יח), מאידך כותב השפ"א בשם החי' הרי"ם בפר' לך לך תרס"ב וזל"ק: לך לך מארצך כו' אשר אראך, ובמד' שמעי בת כו' ושכחי עמך, פ"י מו"ז זל"ש הפסוק מלמד לנו שצריכין מקודם להיות סור מרע ולשכות הטבע אז זוכין לראות האמת כו', עיי"ש וצ"ב.

בעצם נראה לענ"ד שאין נפק"מ מה קודם למה רק הדרך איך להגיע בעבו"ה, כדברי רבינו הלב שמחה זי"ע בספרו שבת חנוכה תשמ"א, וזל"ק שם: מוסיף והולך בעשה טוב להיות הולך בעשה טוב,